

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Kort Begryp Des Levens Ende Der Devghden Vande Weerdighe Joanna van Randenraedt Geestelycke Dochter Onder de Bestieringhe der Societeyt Iesu

**Huysmans, Daniel
Nerrincq, François**

T'Antwerpen, 1690

IV. Van haer veertighste tot haer vijftighste jaer.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38005

zijn? Neen, neen, neen: verre van ons moet sulcx wesen. De liefde moet in ons de overhandt hebben, de besittinghe, ende de heerschappye. Heere gheeft my hier toe gratie, want ick de kranckheydt self ben. Heylighe Moeder Godts kome my toch in sulck een gheval in alles te hulpe.

IV. CAPITTEL.

Van haer veertighste, tot haer vijftighste jaer.

SY hadde seer veel van haer krachten verloren: jae 't was te verwonderen dat'er noch eenighe overbleven. Want ghemerckt dat haeren iever overgroot was, om aen te vatten al wat het lichaem pleegh te verkrencken, als waecken, bidden, vasten, lijf castijdinghen: ende gemerckt dat sy daer by weynigh min als een gansch jaer onderstaen hadde de pijnen, die sy voor haeren overleden Biecht-vaeder gheleden heeft; was sy in haer lichaemelijke krachten soo seer verkrenckt, dat sy moest iemandt hebben die haer gheleyden soude om te kunnen gaen, ende sy moest oock in andere noodigheden van een ander ghedient worden: 'tgheen haer seer verdrietigh viel, want sy meer gheneghen was om dienst te doen, als t'ontfanghen. Overfulckx heeft den Biecht-vaeder alle haere strengigheydt hier te voren gheploghen, ghemaeticht: op dat haer lichaem niet beswijcken, maer eenighsints herstelt soude worden. Doch hier en teghen is een nieuwe swaerigheydt op-gheresen, die haer Siele niet weynigher en pijnighde, jae veel meer als alle kranckheydt des lichaems.

Den

Den Leser is indachtigh dat sy door de jonste van den Generael der Societeit den oorlof verkregen hadde, van daghelijckx te Communiceren. Desen oorlof en konde sy niet altijd ghebruycken, ter oorsaecke dat haere kranckheden dickwils de macht benamen van ter Kercke te gaen: sy Communiqueerde nochtans daghelijckx als sy tot de Kercke gheraecten konde. Op desen tijdt wierdt dese daeghelijcksche Communie aen de menschen kenbaer, ende daer wient veel teghen gheseyt, en dapper op ghesmalt: al hoe wel dit teghensegghen, en smallen, ganschelijck buyten reden, en sonder gront was. Want al is't redelijck niet dickwilder te Communiceren, als op de ghestelde daghen: ende seer loffelijck, hier in de maete t'onderhouden die in't ghemeyn voor gheschreven wordt: naer 't exempel van Religieusen, soo Mans, als Vrouwen, die haere Communien maetighen, volghens de daeghen, die van de Oversten aen de ghemeinte aenghewesen worden: nochtans JOANNA soo verre verheven in deughden, ende soo innighlijck vereenight met Godt, mocht dies aengaende wel wat besonders hebben: naementlijck als dese jonste goet gekeurt was, vanden Opper-oversten der Societeit: wiens uytdruckelijck toestaen haer behoorde van alle tegen-sprake bevrijdt te hebben. Niet te min, haeren tegenwoordigen Biecht-vaeder, een seer geleert, ende seer deughdelijck man, die dat Collegie oock bestierde als Rector, hoorende de stooringhen die ter oorsaecke van dese daghelijcksche Communie op-gesesen waren, ende willende door dese besondere verstervinghe haeren gheest beproeven, die hem noch onbekent was, heeft voorghenomen, af te schaffen

dit dickmaels ende daeghelijckx Communiceren : ende heeft dit willen brenghen tot den reghel en ghebruyck , waer nae andere Gheestelijcke Dochters sich moeten voeghen. Soo dathy aen JOANNA verboden heeft , dickwilder te gaen tot dat Hemels bancquet , als aen andere ghemeynlijk toeghelaeten wiert : derhalven dat hy haer oock den oorlof ontnam , van 's nachts op te staen om te bidden , haer belastende dat sy daeghelijcks soude rusten tot de ses uren inden morgenstont.

Alle 'twelck JOANNA aen-nam , als komende vande handt Godts : maer soo veel als raecte het derven van de H. Communie (al hoe wel sy gheerne bekende dies onweerdigh te sijn) het docht haer onmoghelijck , sonder te beswijcken , soo gespaerigh dat Goddelijck voedtsel te nutten : 'ten waere dat Godt eerst , en voor al , in haere siele wilde matighen , oft oock uyt-bluffchen d'overgrootte begheerte tot die Hemelsche maeltijdt , die sy voelde meer en meer ontsteken te worden. Dies niet teghenstaende was sy bereydt oock in dit stuck , ghelijck in alle andere , gheheelijck te volghen , 'tghene den Biecht-vaeder in Godt gheraedsaem soude vinden.

Men sagh door d'ooghen ende door het aensicht haere quelende siele , ende groot verlanghen tot het nutten van haeren Beminden , namentlijk in de Kercke , als desen Goddelijcke spijs aen andere uyt-ghedeylt wierdt : want sy principaelijck alsdan haere begheerte ende haeren hongher soo wel niet verberghen of bedwingen en konde , siende andere deelachtigh worden van de spijs der kinderen Godts , ende sich verstoeten. Sommighe tot medelijden hier door beweeght zijnde , hebben
haer

haer gheraeden desen Biecht-vader te verlaten, ende eenen anderen te verkiesen, die ghedooghen ende toe-staen soude dat den Generael toe-ghestaen hadde. Maer desen raedt, al wierdt hy oock van gheestelijcke ende weerdighe Mannen aengewent, en heeft gheen vatten ghehad op't gemoedt van IOANNA, die in alles de blinde ghehoorsaemheyt wilde volghen, ende volkomentlijck haeren eyghen wille versaecken. Ende sy hadde liever te volghen het goet-duncken vanden Biecht-vader, als wel van den Generael, om dat (soo sy seyde) den Biecht-vader de bestieringhe van haere Conscientie hadde: Aenden welcken sy dese woorden gheschreven heeft. *Onsen Lieven Heere heeft aen sijn armste schepselken V. E. voor Gheestelijcken Vader ende Leydts-man ghegheven: door wie ick sijnen Goddelijcken gheest ende bestieringhe verwacht. Ick wille my gheheel gheven aen V. E. als in Godts handen, ghelijck een onnoosel kindt: Bidde daer en boven ende versoecke, dat V. E. my nergens en spaere, maer vry grondelyck aentaste. Ick sal my heel daer nae voeghen ende V. E. te meer in Godt beminnen: en naer mijn kleyn vermoghen soo veel te krachtigher in mijnen eenighen alderlieffsten door ghebeden V. E. ghedachtigh zijn. Soo was sy ghestelt al was het derven der Communie haeren uystersten pijnlijck.*

In desen grooten ende harden strijdt nam sy haeren toe-vlucht tot d'Alder-heylichste Maghet, met minnelijck beclagh, dat sy van Godt tot de Heylighen Communie soo iterck ghetrocken, ende van haeren Biecht-vader weder-houden wierdt: vraeghde dan aen dese Moeder, oft sy het gheluck soude weder-krijghen van daghelijckx haeren Sone te moghen ontfanghen? Waer op sy d'antwoort ver-

stont, met het jaе woordt, tot haere groote blij-
schap, en met gheen mindere danckbaerheydt tot
soo goedt-jonstige Moeder.

Eens voor-houdende aen den Biecht-vader hae-
ren drift om met dit hemels broodt haer honghe-
rige siele te versaden, wierdt sy straffelijck be-
rispt: van hem hoorende, dat sy beter soude doen,
met te versterven haere eyghen ghesintheydt. Waer
op sy voor Godt, als haeren Rechter, neerstelijck
haer ghemoedt ondersocht heeft, oft sy hier, of el-
ders wilde in-volghen haere eyghen ghesintheydt:
ende heeft bevonden dat neen: maer dat sy inde
daghelijcksche Communie anders niet en socht, als
den wille Godts te volbrenghe. Den grondt van
haer ghemoedt wel ende rechtsinnelijck onder-
socht hebbende, heeft sy gheschreven de volghen-
de woorden, die sy daer nae in de rekeninghe der
Conscientie over ghegheven heeft. *Ick onder-soec-
ke, of ick op het suyperste Godts aenghenaemsten wille
alleenelijck begheere. Ende ick bevinde dat ick gheerne
inde helle self soude zijn, op dat sijnen goddelijcken wil-
le in my soude volbrocht worden: als ick maer in sijn
gratie en soude blijven. Ende waer het saecken dat sijn
Majesteit, die my onweerdighste, sonder mijne ver-
diensten, van mijne jonckheydt af, met soo veel gratien
heeft voor-comen, nu gheliefde alles van my wegh te
nemen, ghevende dat aen een ander, wie het oock
waere: ick verclaere uyt den grondt van mijne siele,
dat ick my ten hooghsten ende ten uystersten soude ver-
blijden: om dat sulckx het believen ende vermaeck van
mijnen Beminden soude wesen. Waer het anders, ick
en soude niet Godt, maer mijn eyghen selven beminnen:
Welck ick nu ende eeuwvelijck versaecke.*

Naer alle dit, bleef den Biecht-vader by sijn
voori-

voorighe meyninghe: ende IOANNA in het der-
 ven van de daghelijcksche Communie, wesende
 op haere bidt-plaetse, ende d'ooghen slaende op
 een Schilderijken: in't welck CHRISTUS met opene
 wonden uyt ghebeeldt was, waer door sy voor
 desen verscheyde inwendighe aen-spraecken tot
 haer siele ontfanghen hadde, naementlijk de toe-
 segginghe vande dagelijcksche Communie, sprack
 sy met CHRISTUS, aen-gaende haer tegenwoordigh
 ballinckschap van de Communie, ende sy verstont
 van hem, dat dit ballinckschap haest soude eyndigē.
 Sijn Hooghweerdigheydt ANDREAS CREUSEN
 Bisschop van Ruremonde, ende nader-hant Artsch-
 Bisschop van Mechelen, verstaende (sonder toe-
 doen oft wetenschap van IOANNA) datmen haer
 de dagelijcksche Communie weygherde, met som-
 mighe Godts-gheleerde dat stuck rijpelijk onder-
 socht hebbende, sondt haer den oorlof van da-
 ghelijckx te communiceren: den welcken sy noch-
 tans niet en heeft willen ghebruycken, tot dat hae-
 ren Biecht-vader den selven toe-ghestaen hadde:
 die naer dese langhe beproevinghe verwonderen-
 de haere eenvoudigheyt, ghevoeghsaemheydt, ende
 ghehoorsaemheydt, haer ten lesten desen oorlof
 verjont, ende alle sijn leven seer groote acht-
 baerheydt van haere deughden behouden heeft.

Al hadde den Biecht-vaeder de daghelijcksche
 Communie toe-ghestaen, hy en hiel nochtans niet
 op, vande selve somwijlen t'onder-breken, ende
 haer eenighe daghen de Communie te verbieden:
 aen wiens oordeel JOANNA in alles eenvoudigck
 ghehoorsaem was. De vermaeninghen die sy van
 den Biecht-vader ontfonck, waeren ghemeynlijk,
 van dese ghewoonte te veranderen, ende de ghe-
 stelde

stelde Communie-daghen te volghen. Hy beval haer tot dien eynde te mediteren op de woorden CHRISTI tot sijn Apostelen : *Het is oorbaerlyck dat ick gae : want is't dat ick niet en vertrecke , den trooster en sal tot u-lieden niet komen. Maer is't dat ick vvegh gae, ick sal hem tot u-lieden senden.* Hier benefens vraeghde hy van IOANNA offe beter was als d'Apostelen ? Sy aen-hoorde dit seer oodtmoe- delijck, bereydt zijnde om sonder eenighe tegen- spraecke te ghehoorsamen. Doch als hy voorder vraeghde, oft sy hier iet teghen hadde : antwoor- de sy, dat het haer hard viel de Communie te derven, maer nochtans soude ghehoorsaem sijn : jae, datse verhoopte die niet te derven, gemerckt dat d'Apostelen met de Discipels volherdende waren in het breken des broodts.

Den Biecht-vader moest haer voorder ende meer-mael vermanen, van beter sorghe te dra- gen van haer ghesontheyt ! want den drift van haer lichaem te misachten buyten spoor liep. Hier over badt sy vergiffnisse op haer knien, seg- ghende : *ick en vvete niet hoe loffelijck dat ick hier in voort-ghegaen ben, sonder erghens op te dencken, hebbe ick hier mijn gheneghentheydt in ghevolght, ho- pe my te beteren.*

Ghemerckt dat sy, door de swackheydt des lichaems met uytwendighe wercken sich niet en konde becommeren, ghelijck te vooren : nam sy haeren toevlucht tot inwendighe bekommerin- ghen, tot de welcke sy de meeste geneghentheyt voelde : sich besich houdende met soete bedenc- kinghen. By exempel, dat Godt haeren schepper was ; ende sy sijn schepsel ; dat Godt haeren Rechter was ; ende sy de plichtighe ; dat Godt haeren

haeren Koninck ; ende sy sijn flavinne : dat Godt haeren herder was ; ende sy sijn schaepken. Alle deeyghdommen Christi wist sy aerdelijck toe te passen om de liefde tot hem onophoudelijck t'ontsteken.

Men magh dese volghende jaeren wel noemen jaeren van liefde , ghelijck sy bemerckt in haere maendelijcke rekeninghen van desen tijdt : want sy in't verloop van dese jaeren met de innighe liefde tot Godt vervoeght heeft de liefde tot haeren Naesten : gaende noch eens ten huysen van haeren Broeder , om sijn vervallen huys-houden t'ondersteunen , ende te herstellen. tWelck den Biechtvader gheradigh ende noodigh vondt , niet-tegenstaende de swackheydt van haere gesontheyt: midts dat haeren Broeder seer sorgheeloos was , sijn huysvrouwe van Godts handt gheslaghen , ende berooft van sinnen , ende de Kinderen van dit Houwelijck qualijck op-ghebrocht wierden. Wat jaeren dat dit gheweest sijn voor JOANNA, kan-men wel dencken: daer sy alle den last der familie alleen moest dragen , ende sorghen voor alle geestelijcke ende lichaemelijcke noodigheden , in soo groote onbequaemheydt van haer uyt-ghemerghelt lichaem. Voorwaer dit werck was swaerder om draeghen , als oock vrome schouderen vermochten: maer sy hadde soo kloeckmoedigh herte , dat haer niet te lastigh en viel voor Godt. Om te verharden teghen alle voorvallende moeyelijckheden , floegh sy dickwils haer ooghen op een seker Beeldekken , in't welck *Iesus* als een kleyn kindt gheschildert was , rustende in een herte : twelck sy noyt en konde aensien sonder overvloedighe traenen van liefde : dat Beeldt legghende op haer herte , op dat *Iesus* alleen haere

L

sterckte

sterckte soude wesen in alle haer lijden. Dit Beelden heeft den Eerweerdighen Pater *Martinus de Werimondt* Carthuysen tot Ruremonde naer haere doot ontfanghen tot haerder ghedachtenisse.

Het alder grootste hert-sweer dat sy hier hadde was te hooren ende te sien alle d'ongheregheltheden, die door de knechten, en maerten, aengerecht wierden, midts dat de Goddelijcke Majesteit door dese dickwils vergramt wierdt, 'twelck sy met alle middelen socht te beletten: maer menighmael te vergheefs: want haere goede woorden, ende saelighe vermaeningen niet meer en vermochten, als d'exempelen van haer deughdsaem leven. Soo dat sy door de swaere forghen, ende onophoudelijcken aerbeydt soo seer af-gheteert wiert, dat sy een enckel gheraemte scheen te wesen. Sy seyde somtijds overgoten met traenen: *O mijnen Godt! dat ick hier ben, is om Sielen t'uwver liefde te winnen. Gheeft my toch een Salighe uytkomst.* Ende inder waerheydt Godt gaf haer besondere sterckte, door de welcke sy alle swaerigheydt doorbrack, oock die onverwinnelijck scheen te wesen. Sy ontfongh een openbaringhe, inde welcke Christus aen haer verthoonde hoe dat hy alles voor den menschen besten ghegheven hadde: haer noodende om in dese gheleghentheydt het selve te doen. Dit heeft sy dan vlijtigh ghedaen, ende voorts haer selven neerstelijck besteedt inde ghemaeckte schulden t'oversien, ende middelen te soecken om de selve te kunnen betaelen. Hier toe aenriep sy Godts bystant, door wie sy ten lesten achterhaelde, hoe alles wederom herstelt konde worden, niet teghenstaende dat het soo verre gekomen was.

Hier

Hier naer is haeren Broeder met een doodelijcke sieckte bevanghen gheweest, terwilen dat sy 't sijnder opzicht naer Brabandt ghereyft was. 'Tgheen in dese sieckte, ende oock te vooren, gedenckweerdigh is, en kan ick niet bequaemelijcker voorstellen als uyt twee brieven die IOANNA aen haere Nichte de weerdighe *Anna Theodora de la Croix Mongarde* Carmeliteresse tot Aelst gheschreven heeft, aende welcke ICANNA haer herte meer opende, als aen andere. Ick en soude van dese brieven gheen ghewagh maecten, om dat ick wensche de ghebreken van haeren Broeder te verduysteren, die in dese brieven ghemelt worden: maer ghemerckt dat beyde dese brieven in menighvuldighe handen ghekomen zijn, 'twelck my bekend is, ende dat JOANNA sonder eenige wroeginghe des ghemoets soo opentlijck van haeren Broeder gheschreven heeft, wiens leven soo binnen als buyten Ruremonde wel bekend was, en meyne ick niet te misdoen, met dese Brieven in druck te gheven, ende door de selve te verklaren, wat lijden dat sy aldan ghehadt heeft, ende wat neerstigheydt by ghebrocht tot sijn beternisse.

Den eersten Brief schreef sy aen de voornoemde Religieuse den 10. van April 1658. ende luydt aldus.

SEER LIEVE NICHT E.

In't binnenste des herte van onsen eenighen Alderlieffsten, ben ick V. E. met d'Eerwveerdighe Moeder Teresa de S. Ioseph, ende alle V. E. lieve Medesusters seer vriendelijck groetende, en biddende ootmoedelijck my toch te vergheven, dat ick met te antwoorden soo langh vertoef hebbe, hoe gheerne oock ick dat socht in't werck te stellen. Maer ick en kost'er niet toe ko-

men, om dat ick 't sedert, soo overvallen ben gheweest, en op soo wonderlijcke manieren van buyten ende van binnen door uyerlijcke oeffeninghen soo belet, dat ick somtijds hebbe gheseyt tot mijnen lieven Bruydegom: Och mijnen alderlieffsten, ghy hebt gheseydt, Ick wil met mijn Kruys op uw herte rusten: mijn herte is bereydt voor u, en al wat in my is. Maer mijnen Al, ick en ben niet maghtigh ghenoech, om u, die Godt zijt, met uww Kruys te draegen, ten zy, dat gy self mijn herte, ende my, ondersteunt: of ick moet te niet gaen. Ick en kan V. E. niet te kennen gheven de quellinghen van alle kanten. Ick gheve al dat ick hebbe: ende en kome niet toe. Ick seyde tot hem: Maer mijnen Beminden, hoe arm ben ick oock! al wat uwe Majesteyt my door myne Ouders tot mijn onderhoudt verleent heeft, en kan ick niet ghebruycken. 'Tis al of ick niet eenen stuyver en hadde. Dit soo insiende, verstont ick in't binnenste mijns herte. Ghy hebt my. Vaer mede mijn Sicke voldaan was, siende die verwult met Godt self, het eeuwigh goet, daer 't al in is. Ick moet het daer laeten, 'ten is niet te verhaelen. 'Tis den neghensten Meert seven jaeren gheweest, dat ick in dit Huys-houwen gheweest ben. Ick hebbe op dien dagh een Misse van danckbaerheydt laeten doen, voor alle d'ontfanghen gratien ende sterckten, die sijn Majesteyt aen my d'alderkranckste in dien tydt vergunt hadde, om die dinghen uyt te staen; ende hebbe seven lichten aenghesteken, my gheheel in't welbehaeghen des Heere wederom overghevende, op sulcken maniere, als 't die hooghste Majesteyt believde: gelyck een pot-aerde inde handen vanden pot-backer. Ick en sagh gheen eynde oft uyt komste inde saecken: noch oock gheen vruchten, naer gheduerighen seven-jaerighen arbeydt. Ick en sagh niet anders als distels en doornen

doornen voort-komen : Want 'er gheene beternisse in
 mijnen B. en scheen. Rechtede ick een op : hy stieter
 dry om verre, door sijn roukeloos leven : soo dat mijn
 Siele daerom doodelycke tormenten leedt : ick hebbe de
 vveerdighe Agnes aenghesoght, datse de bekeeringe van
 mijnen B. verkryghen wvilde, ghelijck sy' er andere
 in haer leven verkregghen hadde : gaf my nochtans
 heel ten besten, al docht het my een helle te wvesen.
 Den H. Ioseph, den H. Ioachim, de H. Anna, ende
 den H. Ignatius hebbe ick oock dese saecke in handen
 ghestelt. By desen Bruydegom, Vaeder, Moeder, ende
 Dienaer van Maria, houde ick aen, om hulpe te ver-
 werven. Mijnen Biecht-vaeder wilt, dat ick my on-
 trecke, ende eens proeve, oft by met de huys-houwinge
 beter sorghe leerde draegghen. Ick en wvensche niet an-
 ders, dan den alder-aenghenaemsten Goddelijcken wvulle
 sonder verkiefinghe. Sijn hooghste Saeligheydt wven-
 sche ick uyter herte, ende offere voor die allen 't ly-
 den my van hem aen-ghedaen. Och lieve Nichte bidt
 'er toch voor.

Den tweeden Brief vanden 15. Iunij des sel-
 ve jaer, is den volghenden : inden welcken sy de
 sieckte van haeren Broeder beschrijft.

SEER LIEVE NICHT E.

V. E. Leste schrijven hebbe ick wvel ontfangghen den
 wveeden Pinxteren dagh, soo ick van Loven quam, daer
 ick Vrydagh s'avonts arriveerde. Op den Sondagh van
 Sinxen ontfonck ick 's noemens eenen brief van Rure-
 monde; hoe dat mijnen Broeder hem gheheel stelde om
 te sterwen, ende alte daeghen ergher wvierdt. Dat sijn
 E. op Sinxen-avondt een Generale Biechte soude doen,
 ende

ende Sondaghs sijn Kercke-Rechten ontfanghen. Dat de Doctoren den moedt verloren gaeven. Ick hadde groote perffinghe daer niet te zyn : maer stelde my in het aenghenaemste believen Godts, op-offerende voor sijn-der Siele Saligheydt al, wat ick gheleden hadde, ende noch soude lijden. Saterdaeghs Pinxteren avondt, te Loven wesende in het lof, was ick seer benauwt voor sijn Saligheydt, ende bad om bermhertigheydt dat sijn Majesteyt hem toch ghenaedigh wilde wesen, overlegghende sijnder Majesteyts ghebedt aen 't Cruys, Vaeder vergheeft 'et hun, want sy niet en weten wat sy doen : versoeckende dat sijn E. niet en mochte gestraft worden naer verdiensten. Ick kreegh onweerdigh een invvendighe vertooninghe, dat onsen soeten Salighmaecker hem in sijn bermhertighe armen ontfonck. Ick hoopte in Godts oneyndelycke goetheyt, ende inde bermhertigheydt van sijn lieve Moeder. 'S maendaeghs viel in my op eenen ooghenblick een seer groot betrouwen, dat sijn E. uyt den grond sijns herte een oprecht leetwvesen hadde van sijn onbedacht leven, daer hy alle de vereldt mede ontsticht hadde, ende volkomentlijk voor ghenomen hadde sijn selven voor goet te beteren, ende een yegetijck door sijn deughd'saem leven te stichten, tot voldoeninghe van't voorgaende: Het welck ick sijn E. schreef. Eer hy mijnen brief ontfonck, hadde hy sijn Generaale Biechte gbedaen, de HH. Sacramenten soo voor-ghefeyt is, ontfanghen, ende groot leetwvesen ghetoot over sijnen verloren tijdt. Voorts siecker wordende, seyde hy aen een jeder Adieu, en stelde hem gheheel tot de doot. Dijn'daghs nam hy sijnen toevlucht tot den H. Franciscus Xaverius, met belofte van sijn leven te beteren; ende indien hy opcomende sijn leven niet en soude beteren, badt hy onsen Lieven Heere, om nu tot sijn meerdere Saeligheydt van de wereldt

reldt

veldt se scheyden. Den selven dagh, wesende den elfsten, is sijn E. teghen alle hope beghinnen te beteren, soo dat hy 's vvoensdaghs eenen heelen brief self gheschreven heeft aen Nicht Grüssperre: ende hy scheen Miraculeuselyck ghenesen, ende sterck ghe worden. Och lieve Nichte, indien 't eene heele ghenesinghe is, die naer mijnen wensch een volle beternisse mede-brenght wat vreught soude dat voor my zyn, dat sijn E. de vvereldt nu eens moght stichten, Godt oprechtelyck lief hebben, ende dienen. Als ick dien selven dynsdagh myne devotie dede by onse Lieve Vrouwe van goet Succes, om een goet eynde in die saecke te bekomen, quam my voor, ghelyck of onse Lieve Vrouwe my onweerdighe toe-knickte, dat het beter gaen soude. Ende onder vveghen naer huys gaende, seyde ick. Och H. Francisce Xaveri, ghy wordt gheschildert met eenen Moriaen op uwe schouderen swaer gheladen, en hebt 'er soo veel duysende bekeert tot troost van uwen arbeydt: ick hebbe nu soo vele jaren ghearbeydt, ende met eenen swaeren last gheladen ghegaen met mijnen B. sonder troost, niet nochtans sonder hope in Godt. Hier naer ontrent den avondt docht my dat sijn E. beter was: het ghene ick oock schreef. Vrydagh 's noemens kreegh ick eerst brieven van sijn beternisse. My komt altydt te voren, 't gheen onsen Heere over eenighe jaeren op eenen Mey-dagh my onweerdighe eens seyde: Het sal ten uysterste komen met uw Broeders huys, maer 't sal ten lesten keeren, om uwen t'wille.

Ik ben 't niet weerdigh: maer Godts bermhertigheyt is onbegrijpelyck. De goede ghebeden van soo vele goede Sielen hebben die tot ons ontsloten, ende doen toevloeden. Duysentmael ben ick bedanckende d'Eeruv. Moeder voor soo groote oprechte ende grondighe gheneghent.

ghent.

gentheydt ende de heele Heylighe ghemeente. Onsen Beminden self moet den loon ten vollen zijn. Ick sal oock naer alle mijn vermoghen tot *VV. EE.* meyninghe bidden. Ick bedancke d' *Eervv. Moeder* oock bertelijck, voor my ghekosen te hebben een gaeve des *H. Gheest.* Ick hadde groote begeerte ghehad om mede te moghen kiezen: door dien dat ick wiste, dat *VV. EE.* sulcks deden. Ick sal't bevaren tot gedachtenise. Ick hebbe verstervinge ghad, niet by *VV. EE.* te connen komen. Meynde eens heel met de *Eervv. Moeder* ende *V. E.* uyt den gront mijnder Sielen te konnen handelen vande binnenste saecken. Daer in hebbe ick my oock moeten versterven, tot dat onsen *Alder-liefsten* een andere gheleghentheydt sal gelieven te verleenen. Ick hebbe vergeten d' *Eervv. Moeder* uyt het binnenste mijns herte te bedancken, van die groote liefde, my onvveerdigh te offeren van by *VV. EE.* te komen vvoonen. Hoe soude ick onvveerdigh dienstmaertjen des Heere hier toe konnen gheraecken? Toch 't is den Heere vry, my daer toe te ghebruycken.

Men heeft goet gevonden dat *IOANNA* niet langher en soude wonen in haers Broeders huys, naer dat dit wat beter ghestelt was, al-hoe-wel niet ten vollen naer den wensch van *IOANNA*: ende naer dat sy volghens het exempel Christi, de schulden betaelt hadde, die sy niet en hadde gemaect. Sy is dan alleen gaen huys-houden met een dienstmaeght, vastelijck voornemende een nieuw ende beter leven aen-te-vatten, ter wijlen dat sy nu was buyten het ghewoel vande wereltd: onder het welck haer docht niet veel goets ghedaen te hebben, daer sy nochtans soo veel ghedaen hadde.

Ghekomen sijnde tot dese ghewenschte eenigheydt, wilde sy terstont haere schaede, ghelijck sy die noemt, vande voorleden jaeren in-haelen, ende

ende d'oeffeningen van haeren geest verdobbelen, die sy in haers Broeders huys ghenoodtsaecht geweest was t'onderbreken. Den meesten tijdt brocht sy over, oft inde kercke, oft op-ghesloten in haer kamer; bevelende allen toeficht ende bestieringhe van het tijdelijck aen haer dienstmaeght; die seer deughtsaem was, even eens al oft dit haer niet en raecte: alleenelijck aende Dienstmaeght belastende dat sy alles aenden Armen soude toefsteken, wat sy konde, want sy dies aen-gaende niet te veelen soude doen, naer den sin van haer Meesterse. Buyten den tijdt des ghebedts, was sy besich met het cieraet van Kercken, Autaeren, en Beelden: 'twelck sy dies te liever ter handt nam, om dat hier door haeren geest niet belet en wierdt, om sich met Godt te vereenighen.

Op de voor gaende, teghenwoordige, ende volghende jaeren, heeft sy, 't minste dat sy sich begaf tot bidden, soo over-groote hert-kloppinghen geleden (waerschynelijck spruytende uyt het geweld der Goddelijcke liefde) dat sy onmachtigh van haer selven op te houden meermaels ter aerde besweeck. Nochtans willende den ghestelden tijdt des ghebedts voltrecken, bleef al ligghende op een matre bidden. Wanneer sy inde Kercke voelde, dat dese hert-kloppinghen aen-quaemen, vertrock sy naer huys, om buyten het gesicht der menschen haer ghebedt te vol-brenghen.

Al was sy soo swack van lichaem, sy was nochtans kloeck van geest ende onvermoeyelijck: soo dat sy met bystandt van andere persoonen vele loffelijcke ghewoonten heeft in-ghebrocht ter eere van het Alder-heylichste *Sacrament*, vande Heylighen Moeder Godts, vanden Heylighen *Ioseph*, vanden

den Heylighen *Ignatius* ende *Xaverius*, ende soo voorts, die te menighvuldigh zijn om hier te verhaelen: ick sal alleenlijck een van dese ghewoonten voor-itellen tot exempel. Teghen den Feestdag der Presentatie van *Maria* inden Tempel, vergaederde sy eenighe penninghen, omgaende door de Stadt, by persoonen die wel gheneghen waeren om de Heylighe Maghet te vereeren, en seer vlijtelijck vervoorderden het goedt voor-nemen van **JOANNA**: want haere eyghen middelen, door de hulpe, die sy aen haeren Broeder ghedaen hadde, seer ghekrenckt waeren; ende niet bestandigh om haere goede begheerten uyt te wercken. Sy besorghde, dat als dan vijf keerfen van wit was ghemaect wierden, ieder keerse van dry pondt die in de kercke der Societeyt gestelt wierden voor het Beeldt vande Heylighe Maghet. Het ghetal van vijf keerfen beteeckende het ghetal der letteren van den naem van **MARIA**: het ghewicht van dry ponden beteeckende de dry jaeren van haeren ouderdom, alswanneer sy aen Godt op ghedraghen wierdt inden Tempel: ende het ghetal van vijftien ponden te samen, beteeckende haer vijftien mysterien, verbeeldt in de vijftien trappen die sy op-ghegaen is naer den Tempel.

Dese devotië beviel seer wel aen vele Godtvruchtighe sielen, maer ganschelijck niet aen den duyvel: den welcken, willende dit goet werck ende andere dierghelijcke beletten, was aen **JOANNA** seer moeyelijck met dese ghepeyfen: ghy loopt om keerfen, ende licht, voor onse Lieve Vrouwe Presentatie, en wat ghy doet, ghy sijt altijd in ghebreck, ende in noodt. Ghy siet immers wel, hoe u Godt verlaet, daer ghy van uw jonckheydt af,
 hem

hem hebt soecken te dienen. Sy dit listigh in-ghe-
 ven ghewaer wordende, seyde met seer betchee-
 delijcke woorden: *Nu sal ick't noch meer doen, als
 ick vydt ghedaen hebbe, al waer't oock dat ick wist,
 dat ick eenwvelijck moet verdoemt zijn: want ick dit
 alleenlijck doen om dat Godt, Godt is, ende oneyndelick
 meer weerdigh.* Ende sy begoft terstont tot danck-
 haerheydt van dese victorie over den Duyvel, den
Te Deum Laudamus te singhen. Ende om noch meer-
 der spijt aen den duyvel te doen door haer volstan-
 digheydt in 't ghene dat sy begonst hadde, heeft sy
 eenighe geestelijcke Iouffrouwen op-gemaect, die
 naer haer aflijvigheydt dit jaerlijck werck onder-
 houden, ende eeuwigh-duerende souden maecken:
 ende metter daet het wordt noch jaerlijcks tot Ru-
 remonde loffelijck onder-houden, naer de doot
 van JOANNA.

By dese uyt-wendighe oeffeninghen verwoeghde
 sy noch andere, van de stervende siecken te besoec-
 ken, soo veel als haere krachten toe lieten: mey-
 nende gheen beter werck te kunnen doen, als by
 soodanighe gheleghentheydt de tochten van den
 helschen vyandt te beletten, ende de stervende
 menschen tot Godts liefde te brenghen, oft inde
 selve te verstercken.

Waer toe sy van JOANNA krachtelijck verweckt
 wierden, door haer onvermoeyelijcke diensten,
 tot de welcke sy, boven haer krachten, by dagen,
 ende by nachten, vlijtigh was: tusschen beyde voor
 de krancken biddende, ende die verkloeckende
 met haer woorden. Als iemandt quam te sterven,
 was sy besorght om met den eersten eenighen Af-
 laet te verdienen voor den aflijvighen.

Sy hadde over ettelijke jaeren ter handt genomen te boorduren een schoon, ende kostelijk Tabernakel, waer onder men ghewoon is te stellen het Alder-heylichste Sacrament. Maer dit was door de beletselen der voorgaende jaeren onder-bleven. Doch nu meer tijds bekomen hebbende, heeft sy dit werck hervat, ende andere opgheweckt om de handt, ende de konste hier toe te besteden. Tusschen dit Borduerfel hadde sy seer soete bedenckingen, soo van *Iesus* die daer in soude rusten; als van sijn Heylighe Moeder, die neghen maenden het Tabernakel Godts gheweest was. Maer sy moest meermael foodanighe bedenckingen stutten: mits dat die somwijlen soo innich waeren, dat de noodelijke aendachticheyt om het werck te vervoorden, ende haere mede-hulpsters te bestieren, belet wiert. Want het somtijds gebeurde, dat het werck, soo van JOANNA, als van de andere, met verlies van tijdt, ende arbeyt, verbrodt wiert, ende herdaen moest worden: ter oorsacke dat JOANNA, die alles bestierde, te seer opgetoghen was in den geest, ende haer verstant soo verflonden hadde in Godt, dat sy niet bequaem en was om te letten op het uytwendigh. Het welck in haer groote beschaemtheit veroorsaecte: om datse in't by wesen van andere sich in Godt verloren hadde.

Ghelijck sy seer besorgt gheweest is, om door haer ghebeden den peys te voorderen tusschen den Koninck van Spaignien, ende de Staten van Hollandt: alsoo heeft sy oock alle middelen by-ghebrocht, om dierghelijken peys vanden Hemel te verkrijghen, tusschen Spaignien ende Vranckrijk. Ende dat niet alleen door haer eyghen ghebeden, ende lijf-kastijdinghen: maer oock door de hulpe
van

van andere, die sy verweckte, om desen peys van Godt te verfoecken. Sy hadde de Carmeliterffen van Aelst besonderlijk opgheweckt, om Godt te bidden ende te smeken, dat ten lesten desen langhduerighen Oorlogh soude ghestut worden: Want de ghebeden van dese Heylige gemeynte by JOANNA seer krachtigh waren. Doch dese Religieusen wierden eenighsins verdrietigh in de ghebeden, die JOANNA vele jaeren versocht hadde, ende niet op en hiel van te verfoecken: gemerckt dat sy geene goede uytkomst van dit bidden en sagen: want den Oorlogh even hertneckigh bleef. Maer JOANNA heeft haer altijt aengepraemt tot volherdinghe: die dese goede Religieusen oock aengenomen hebben. Want sy haer liet voorstaen, dat desen peys sekerlijk soude volgen, gemerckt dat *Christus* haer inwendighlijk toe-ghefeyt hadde, dat hy haer overgaf alle sijn lijden. Door dese woorden haer te kennen ghevende, dat sy haer begeerte verkrijgen soude, ghemerckt dat haer verfoeck door alle het lijden *Christi* versterckt wierdt. Een deel vanden Brief inden welcken sy over eenighe jaren dit kenbaer maecte aen haer Nichte de weerdighe *Anna Theodora de la Croix* Carmeliterffe aldaer (aende welcke sy openhertigher was, als aen andere, soo hier boven verhaelt is) verdient hier ghestelt te worden. Hy is gheschreven den 19. December 1657. ende behelst dese woorden.

Seer beminde ende lieve Nichte. Met de Eerw. Moeder ende Heylighe ghemeynte wensche ick V. E. een saligh Hooghtijt van Kersmis: Met d'alder volmaeckste bereydinghe die den grootsten, ende nu den kleynsten gheworden Coninck, alder-aenghenaemste is. Och! nu sal toch dat liefste kindeken, welck met kleynigheden te paeyen is,

lichtelijck te beweghen sijn: Laet ons maer volherden. Maer lieve Nichte, V. E. schrijft dat wy soo bidden, sonder eenighen schijn van vertroostinghe te sien. My dunckt dat V. E. geerne soude wat kennisse hebben, of wy oock jedt sullen op doen met onsen arbeydt. Laet ons dit al in Godt vvaaghen, ende 't sijnder liefde voort-gaen. Vvat my belanght, ick gaen met een blind betrouwen oock soo voort. De penitentien die ick alderminste dede, dede ick inden naem van alle de lit-maeten vande Heyige Kercke. Ende soo my die dochten seer luttel, ja minder als niet te zyn, verstont ick een inspraecke in 't binnenste van mijn herte, als vanden Sone Godts: Ick sal in u lijden. 'T welck my inwendigh dede opspringhen van vreught: Ende ick ghevoelde my daetelijck met den Sone Godts in 't Vaderlijck herte opgherecht, om sijn Vaderlijcke Majestejt tot versoeninghe te bevoghen. Ick riep: Och! mijnen Beminden! alsoo sou ick b trouwen dat onse kleyne verstervinghen iet souden verwerven: als uwe Majestejt, die als syn eygen lijden op-offert. In het versoecken van nieuwe gratie, vierd' ick enen sonderlingen invloet gevaer, om bermhertighe ghenade te versoecken, in den naem van alle de sondaers; op-draghende een leetwefen, enckel uyt liefde. Ick soude veel gheerne alles verbeter, ende daer voor voldaen hebben: maer door die groote kennisse van mijnen Niet, docht my wveder, dat alle 't gene ick doen konde minder als niet vvas. Waer op ick, alder-onvveerdighste, wvderom ont-fouck dese inspraecke, in 't binnenste van mijn herte. Ick gheve u alle mijn lijden. Dit dede my op den selven ooghenblick uyttersten in tranen, over sulckeliefde ende minnelijckheyt. In al vvat ick dede of badt, woelde ick my onvveerdigh, als heel in Godt: ende ick offerde mijne traenen, als de traenen van Godt. Siet de hope, die d'er is, Lieve Nichte.

Den peys dan is ten lesten ghevolgt, ende de hope

pe

pe van JOANNA is volbrocht: als wanneer sy van sijn Hooghweerdigheyt den Bisschop van Ruremonde ontboden wiert: die verlocht, datse op haer soude nemen de Hoofstkercke te vergieren, om Godt behoerlijk te dancken, over den lanck ghewenschten peys. Welcken last sy geerne aenveert, ende met blijfchap voltrocken heeft, als eene saecke, om de welcke sy Godt soo langh ghebeden, ende soo vele lijf-kastijdingen onderstaen hadde. Welcke blijfchap alleenlijck bestont in Godts lof: die door den Oorlogh op vele manieren vermindert, ende door den vrede vermeerdert wierdt: want sy anders gheene vreught, als uyt Godts eere, ghewoon en was te ghenieten.

Sy was in dese jaeren wonderlijck seer toe-gedaen tot d'onbevleekte ontfangenisse vande Alder-heylichste Maghet *Maria*: die sy gheloofde in soo vaite waerheyt te bestaen, datse daer voor bereyt was ontallijcke dooden te sterven: verhopende dat die ten lesten vanden Roomschen Stoel verkondight, ende van alle de werelt voor een stuck des Gheloofs aenghenomen sal worden.

Aendachtelijck overlegt hebbende, waer in d'oprechte liefde ghelegghen was, ende bevindende dat die bestont, in te volbrengghen den wille van den ghenen die-men bemint: was haere uysterste sorghe, om den wille Godts te kennen, ende den selven met allen ernst ende blijfchap te volghen. Door de klare kennisse van dese waerheyt, dede sy alle dinghen als boven haer selven levende, ende gantschelijck vereenigt met Godt. Soo dat haere schriften voort-aen schier niet en spreken, als van dese vereeninge. Hier toe stierde sy alle haere wercken: hier toe las sy gheestelijcke boecken, die daer van handelden:
ende

ende onderfocht neerftelijk wat Heylige met Godt meer vereenight gheweest hadden : onder de welke fy bevondt te zijn de *H. Catharina van Senen*, tot de welke fy daerom sonderlinck toe-ghedaen was.

Aldus blaekende door defe liefde, wierdt fy aenghepraemt, om de felve inde herten van andere, maer befonderlijk vande teere jonckheyt t'ontfeken. Sy gonck door heel de ftadt, van huys tot huys, om alle de dochterkens op te fchrijven, die fy niet alleenlijk voor en naer den Catechismus en onderwees, maer oock op andere tijden in gheftelde plaetsen, om ieder een in Godts liefde te verwoorderen. Alle jonckheyt die maer gaen en koft, moest terftont naer de Christelijcke leeringhe komen ; of d'Ouders wierden van IOANNA vermaent.

Als wanneer fy eens befonderlijk van Godts liefde ontsteken was, viel haer verftant op den Heylighen Gheest, ende op de weldaeden, die het menfchelijk gheslacht vanden derden perfoon der Heylighe Dryvuldigheyt ontfangen heeft : ende fy bedanckte den Sone Godts, dat hy fich gheweerdicht hadde aen de werelt den Heylighen Gheest toe te fenden, naer dat hy van de menfchen soo fchandelijck was mishandelt geweest. Defe wacrhelyt klaerlijck ghevat hebbende, was de bereydeniffe tot de komfte des Heylighen Gheests, haer principaelste oeffeninghe, tuffchen Paeffchen ende Sinxen: Waer toe fy oock de andere focht te verwecken.

Om dit Capittel te fluyten dunckt my niet onbilligh te wesen, hier de woorden te ftellen die fy in haere rekeninghe der confcientie van defen tijdt fchrijft: ende fijn defe. *Ick hebbe my onweerdigh in de liefde Godts feer befonderlijk verbreyt gevoelt. ende heel inghenomen, als eenen Gheest in Godt, met lanckduri-*
ghe

ghetraenen ende brandende begeerten om gedurighlyck, sonder afval, Godt aen te hanghen: ende socht vele, ja alle sielen als eenen Gheest in Godt te doen vlammen. Ick en wete niet wat al begeerten ick nu eenighe jaeren ghehadt hebbe. Ick ghevoelde mijn siele als uytghereckt ghelyck een perkement, waer in ick geerne soude uytgedrukt hebben, dat ick Godt beminne. Och! dat ick alle menschen in de liefde Godts konde ontsteken, ende maecken dat sy alle eenen geest met hem worden! Ick was van alle dinghen afghescheyden, ende leefde in mynen Beminden alleen, op eene maniere, die ick moet, ende niet en kan te kennen gheven. Het zijn afgronden. Ick en wete anders niet te seggen, als dat mijne siele, met Godt als doorgoten, hem ganschelyck aenhongh: ende dat mynen Bruydegom, my soo toesprack: Ick sal in u, ende met u bidden. Ick ghevoelde my dan in hem, ende met hem soo vereenight, dat herte en siele tusschen ons, eene ende de selve saecke scheen te wesen. Met een vvoort, ick hebbe op de aerde als in eenen Hemel ghevveest.

V. CAPITTEL.

Van haer vyftighste tot haer sestigste jaer.

OM het vyftighste jaer wel te beginnen, hadde sy langhen tijdt aenghehouden met Godt te bidden, ende dry saecken van hem te versoecken: te weten de bekeeringhe van 50. onghelooovige; de rechtveerdigh-maeckinghe van 50. sondaers; ende de verlossinghe van 50. sielen des Vagheviars. Om door de eerste sijne kennisse; door de tweede sijne achtbaerheyt; ende door de derde sijne liefde te vervoorderen.

Om dit te verkrijghen gaf sy aen de Armen, a

2005

N

wa